

Výkon rozhodnutia vo veciach maloletých detí

*Legislatívne práce a východiská
Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej
republiky č. 207/2016 Z. z. z 27. júna 2016, ktorou
sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo
veciach maloletých.*

Róbert Dobrovodský

5. september 2016

1

PRIORITA Ministerstva spravodlivosti SR (r. 2016-2020)

Spoločné vzdelávacie aktivity sudcov, súdnych úradníkov
a SPOD a SK

Príprava a zavedenie systému spoločných vzdelávacích
aktivít sudcov, súdnych úradníkov a SPOD a SK
zameraných na rozvoj **praktických zručností**
a spôsobilostí pre zvládanie záťažových situácií pre
dieťa pri výkone rozhodnutia súdu.

v dňoch 30. 11. 2016 – 2.12. 2016 v Inštitúte vzdelávania MS SR

=> **pilotný vzdelávací program** „Zvládanie záťažových situácií pri výkone súdneho rozhodnutia

Multiprofesijnú cieľovú skupinu pilotného vzdelávania tvorí **20 účastníkov** - sudcovia, vyšší súdni úradníci a zamestnanci orgánov SPOD a SK v pomere **2:1**.

Základné ciele sú získať:

- spôsobilostí pre určenie spôsobu zabezpečenia priebehu výkonu rozhodnutia,
- správnej sebaregulácie v krízovej situácii v rámci výkonu rozhodnutia,
- hlboké rozpoznanie prejavov traumy a krízy u detí s osobitným dôrazom na deti do 10. roku života vo vzťahu k situáciám výkonu rozhodnutia,
- prevencia sekundárnej viktimácie a retraumatizácie,
- rozvoj efektívnej spolupráce a koordinácie spolupracujúcich subjektov pri výkone súdneho rozhodnutia.

Celoslovenská realizácia od r. 2017 a nasl.

- Predpokladaný spôsob realizácie – komplementárne aktivity v NP (Justičná akadémia) v rámci Operačného programu efektívna verejná správa 2014-2020 (prioritná os 2 Efektívnený súdny systém a zvýšená vymáhateľnosť práva) a v NP (Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny) v rámci Operačného programu Ľudské zdroje (prioritná os 4)

List ministerky spravodlivosti SR na všetky OS a KS zo dňa 24.8.2016

Zhromaždenie údajov:

- meno, priezvisko sudcu alebo sudkyne súdu, ktorí rozhodujú agendu týkajúcu sa maloletých detí,
- meno, priezvisko súdneho úradníka alebo súdnej úradníčky súdu, ktorí spolupracujú s príslušnou sudkyňou alebo sudcom v agende týkajúcej sa maloletých detí
- aj údaje pre budúcnosť

Legislatívne východiská

7

=) **hmotnoprávne východiská: zákon č 175/2015 Z.z. z 26. júna 2015, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine** => účinnosť **od 1.1.2016**

legislatívne vyjadrenie znakov záujmu dieťaťa => nový čl. 5 zákona o rodine

8

=) **procesno-právne východiska**: zákonné splnomocnenie na vydanie vyhlášky podľa § 392 Civilného mimosporového poriadku **od 1.7.2016**

=) Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky po dohode s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky

=) *Vyhláška č. 207/2016 Z. z. z 27. júna 2016* - **od 1.7.2016**

9

=) **nadviazanie na znaky najlepšieho záujmu**

čl. 4 (základné princípy) Civilného mimosporového poriadku (od 1.7.2016)

Súd aplikuje a interpretuje právo rovnako vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania. Ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho najlepšom záujme a ak je to vhodné, informuje dieťa o všetkých podstatných otázkach týkajúcich sa priebehu konania a veci samej. Ak je účastníkom konania osoba so zdravotným postihnutím, zabezpečí súd účinný prístup k spravodlivosti na rovnakom základe s ostatnými účastníkmi konania.

10

K novele zákona o rodine

11

Kritériá záujmu dieťaťa čl. 5

- Vyjadrenie rovnoprávneho rodičovstva
- zvýšenie efektu výchovných opatrení v prípade keď je možné resp. vhodné sanovať rodinu
- Priorita náhradnej osobnej a pestúnskej starostlivosti pred ústavnou
- Migrácia detí v NOS a pestúnskej starostlivosti
- Nový koncept 1. domnienky otcovstva po rozhodnutí PL. ÚS 1/2010-57 z 20. apríla 2011 (nález publikovaný pod č. 290/2011 Z. z.)
- osobitné konanie o návrat maloletého, ktoré bolo na územie Slovenskej republiky neoprávnene premiestnené

12

Pracovná skupina (r. 2013)

MS SR, Min. práce, sudcovia, Asociácia sudcov
rodinného práva, Generálna prokuratúra SR, úrady práce,
sociálnych vecí a rodiny, akademická pôda a neziskové
organizácie venujúce sa právam detí a rodine

ad hoc členovia a členky

=> priebežné konzultácie textu

diskusné fóra a podujatia

**Komparatistické štúdie (právo AT, DE, ČR Španielka,
Portugalska)**

13

Národná rada Slovenskej republiky - hlasovanie poslancov

Schôdza [Schôdza č. 53](#)

Dátum a čas 26. 6. 2015 11:08

Číslo hlasovania 120

Názov hlasovania Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.
36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení
neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (tlač
1501) - tretie čítanie. Hlasovanie o návrhu zákona ako o celku.

Prítomní 129

Hlasujúcich 129

[Z] Za hlasovalo **98**

[P] Proti hlasovalo 0

[?] Zdržalo sa hlasovania 31

[N] Nehlasovalo 0

[0] Neprítomní 21

14

I. Časť
Prežarovanie kritérii záujmu
dieťaťa do
hmotnoprávneho výkonu
rodičovských práva a
povinností

15

Jedna z téz:
„ Vyjadrenie kritérií
(najlepšieho) záujem dieťaťa“

16

Medzinárodné motívy

17

Medzinárodné motívy

- *čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa*
- *1. Pri všetkých akciách týkajúcich sa detí či už podniknutých verejnými alebo súkromnými inštitúciami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi orgánmi **alebo zákonodarnými zbormi**, **najlepšie záujmy dieťaťa** musia byť prvoradé.*

Medzinárodné motívy

Všeobecný komentár č. 14 (2013) o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu (*General comment No. 14 - 2013 on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration*)

Medzinárodné motívy

Tézy Všeobecného komentára č. 14:

- *Bod 50: Výbor považuje za **užitočné** pripraviť nevyčerpávajúci a nehierarchický zoznam prvkov, ktoré by boli rozhodujúce a mali sa zohľadniť do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa.*
- ***nehierarchický** zoznam prvkov*
- *zoznam by mal slúžiť ako konkrétne usmernenie, ale zároveň byť **pružný**.*

Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení (sťažností) (*Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a communications procedure*) =)

procesný postup kontroly dodržiavania práv a slobôd vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa a dvoch opčných protokolov

=) záväznosť pre Slovenskú republiku: **14. apríla 2014**

=) **procedurálny charakter =) nie hmotnoprávny**

Národné motívy

Národné motívy

- Kritéria záujmu dieťaťa => právny základ **individuálnej** spravodlivosti pre dieťa
- zákonný imperatív pre **kolíziu** so záujmami rodičov
- Legislatívne kritéria pre “**opílenie**“ hrán zákona zákonodarcom k judikovaniu spravodlivosti pre dieťa => „**dobré mravy**“ **rodinného práva**

Adresáti kritérií – v konaní o titule

- **nie len súdy** (zákon o rodine, Civilný mimosporový poriadok, princíp legality postupu)
- **aj orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**
 - § 3 odsek 3:
 - „(3) Prvoradým hľadiskom pri voľbe a uplatňovaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je najlepší záujem dieťaťa, na určovanie a posudzovanie ktorého sa **uplatňuje zásada o záujme dieťaťa podľa zákona o rodine**“
 - KOHERENCIA: orgán soc.práv (=) poručenský súd

Adresáti kritérií – o vykonávacom konaní

- **procesná koherencia:** čl. 4 Civilného mimosporového poriadku
 - a) súd výkonu rozhodnutia
 - b) zamestnanec orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorý najmä svojou odbornou spôsobilosťou a znalosťou rodinných pomerov prispeje k uľahčeniu výkonu rozhodnutia pre dieťa (**§ 14 ods. 1 vyhlášky**).

Legislatívny vzor: Rakúsko

Kindschafts- und Namensrechts-Änderungsgesetz 2013 –
KindNamRÄG 2013 z 11.1.2013

účinnosť od 1.2.2013

**BERÜCKSICHTIGUNG DES KINDESWOHLS § 138
ABGB**

**Kindeswohl
§ 138 ABGB**

Kindschafts- und Namensrechts-Änderungsgesetz 2013 –
KindNamRÄG 2013

- **Kindeswohl: § 138.** In allen das minderjährige Kind betreffenden Angelegenheiten, insbesondere der Obsorge und der persönlichen Kontakte, ist das Wohl des Kindes (Kindeswohl) als leitender Gesichtspunkt zu berücksichtigen und bestmöglich zu gewährleisten. Wichtige Kriterien bei der Beurteilung des Kindeswohls sind insbesondere

„**Kindeswohl**“

1. eine angemessene Versorgung, insbesondere mit Nahrung, medizinischer und sanitärer Betreuung und Wohnraum, sowie eine sorgfältige Erziehung des Kindes;
2. die Fürsorge, Geborgenheit und der Schutz der körperlichen und seelischen Integrität des Kindes;
3. die Wertschätzung und Akzeptanz des Kindes durch die Eltern;
4. die Förderung der Anlagen, Fähigkeiten, Neigungen und Entwicklungsmöglichkeiten des Kindes;
5. die Berücksichtigung der Meinung des Kindes in Abhängigkeit von dessen Verständnis und der Fähigkeit zur Meinungsbildung;
6. die Vermeidung der Beeinträchtigung, die das Kind durch die Um- und Durchsetzung einer Maßnahme gegen seinen Willen erleiden könnte;
7. die Vermeidung der Gefahr für das Kind, Übergriffe oder Gewalt selbst zu erleiden oder an wichtigen Bezugspersonen mitzuerleben;

„Kindeswohl“

8. die Vermeidung der Gefahr für das Kind, rechtswidrig verbracht oder zurückgehalten zu werden oder sonst zu Schaden zu kommen;
9. verlässliche Kontakte des Kindes zu beiden Elternteilen und wichtigen Bezugspersonen sowie sichere Bindungen des Kindes zu diesen Personen;
10. die Vermeidung von Loyalitätskonflikten und Schuldgefühlen des Kindes;
11. die Wahrung der Rechte, Ansprüche und Interessen des Kindes sowie
12. die Lebensverhältnisse des Kindes, seiner Eltern und seiner sonstigen Umgebung.

„Best interest of the child“

“Best interest of the child“ – criteria (para. 138 ABGB):

- safety and protection of the physical and psychological integrity of the child;
- the appreciation and acceptance of the child by the parents;
- the promotion of the talents, abilities, interests and development of the child;
- the consideration of the views of the child in accordance with the understanding and the ability to form opinions;
- avoiding any harm that the child might suffer through the implementation and enforcement of a measure against his will;
- avoiding any danger, assault or violence to the child;
- reliable contacts of the child with both parents;
- avoiding conflicts of loyalty and guilt of the child;
- respect for the rights and interest of the child and the living conditions of the child, his parents and other surroundings.

=) prominentné ukotvenie v zásadách zákona o rodine:

IMPERATÍV „PREŽAROVANIA“ DO HMOTNOPRÁVNEJ ÚPRAVY

Nový Čl. 5:

prvá veta: Záujem maloletého dieťaťa je **prvoradým hľadiskom** pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú.

Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje **najmä**

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,
- b) bezpečie dieťaťa ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,

- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h) podmienky pre vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
- i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.“.

Neprávne aspekty záujmu dieťaťa

Podľa **Dettenborna** záujem dieťaťa je „flexibilný atribút špecifickej a modifikovateľnej konštelácie osobnostných a sociálnych faktorov ochrany a rizika pre dieťa.“^[1]

Záujem dieťaťa má interdisciplinárny kontext pozostávajúci z **kognitívno-psychologických, právnych, morálnych a vedeckých aspektov.**

Je konkretizáciou psycho-sociálnych aspektov situácie dieťaťa,^[2]

^[1] Dettenborn, H. – Eginhard, W.: Familienrechtspsychologie. Stuttgart. 2002. s. 59.

^[2] Dettenborn, H.: Kindeswohl In: Volberts/Steller (Hrsg.), Handbuch der Rechtspsychologie, Göttingen 2008. 574.

Marquardt sa kriticky stavia k situáciám, keď si právnici osobujú **výlučné právo** vykladať a posúdiť najlepší záujem dieťaťa a to rýdzo právnickým spôsobom bez toho, aby aplikovali aspoň elementárne vedomosti detskej psychológie.^[1]

=> vidí riziko v tom, že *všetky profesie vystupujúce v súdnom konaní na strane dieťaťa budú presadzovať svoje videnie pojmu najlepší záujem dieťaťa.*

^[1] Marquardt, C.: Der Begriff Kindeswohl. Paten. 2/2011, S. 5.

Hildebrandt. Z pohľadu posudzovania najlepšieho záujmu dieťaťa **je každé jedno dieťa jedinečné** (=) potreba (možnosť) zohľadniť okolnosti každého prípadu je garantovaná **pružnosťou a adaptabilitou** pojmu najlepší záujem dieťaťa.

Nájdienie toho "správneho" záujmu dieťaťa znamená rozhodnutím ustáliť pre dieťa najvýhodnejšiu konšteláciu existujúcich potrieb dieťaťa a jeho životných podmienok.^[1]

[1] Hildebrandt, C.: Kindeswohl und Kinderrechte. Dietz-Verlag. Berlin 2008. UTOPIE kreativ, H. 217 (November 2008). s. 1032.

**K jednotlivým prvkom záujmu dieťaťa
čl. 5**

a) úroveň starostlivosti o dieťa

39

**b) bezpečie dieťaťa, ako aj
bezpečie a stabilita
prostredia, v ktorom sa dieťa
zdržiava**

40

**c) ochrana dôstojnosti,
duševnej, telesnej a citovej
integrity dieťaťa**

41

**d) okolnosti, ktoré súvisia so
zdravotným stavom dieťaťa
alebo so zdravotným
postihnutím dieťaťa,**

42

**e) ohrozenie vývinu dieťaťa
zásahmi do dôstojnosti,
duševnej, telesnej a citovej
integrity osoby, ktorá je
dieťaťu blízkou osobou**

43

***Právo dieťaťa žiť v prostredí bez
násilia***

Recht auf Gewaltfreies Umfeld

44

Medzinárodné motívy

Dohovor OSN o právach dieťaťa =) **čl. 19 ods. 1**: povinnosť štátov, aby „prijímali všetky potrebné **zákonodarné**, správne, sociálne a výchovné opatrenia **na ochranu detí pred akýmkoľvek telesným alebo duševným násilím, urážaním alebo zneužívaním (vrátane sexuálneho zneužívania), zanedbávaním alebo nedbanlivým zaobchádzaním, trýznením alebo vykorisťovaním**

Legislatívne uznanie dieťaťa ako nepriamej osoby domáceho násillia

□ čiastočná predbežná ratifikácia Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu

Článok 31 - Poručníctvo, práva styku a bezpečnosť

- 1. Zmluvné strany prijímú potrebné legislatívne alebo iné opatrenia na zabezpečenie toho, aby pri určovaní poručníctva a práv na návštevu detí boli vzaté do úvahy akékoľvek závažné incidenty násilia v rámci rozsahu pôsobnosti tohto dohovoru.
- 2. Zmluvné strany prijímú potrebné legislatívne alebo iné opatrenia, aby zabezpečili, že uplatňovanie akýchkoľvek návštevných a poručníckych práv neohrozí práva a bezpečnosť obete alebo detí.

47

f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,

48

**g) názor dieťaťa a jeho možné
vystavenie konfliktu lojality a
následnému pocitu viny**

49

- povinnosť rodičov vo svojom správaní eliminovať situáciu, kedy sa dieťa dostane do konfliktu lojality k obom rodičom
- Zabránenie, aby dieťa na základe správania rodičov malo možnosť pociťovať vinu **za správanie iných (t.j. správanie mimo sféry jeho možností ho ovplyvniť)**

50

**h) podmienky pre vytváranie a rozvoj
vzťahových väzieb s obidvomi
rodičmi, súrodencami a s inými
blízkymi osobami**

51

- prízvukovať potrebu podpory pevnej vzťahovej väzby s rodičmi ale i s inými osobami (súrodenci, starí rodičia a pod.)
- sociálny a psychologický **význam vzťahovej väzby** - Prof. PhDr. *Zdeněk Matějček, CSc.*

Prof. Mikloško: „**právo aspoň na jednu bezpečnú vzťahovú väzbu** „

52

i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností
=> zvýraznenie princípu ultima ratio zásahov

53

Východiská novej vyhlášky

54

=) analýza doterajšej praxe poručenských, exekučných ako aj trestných konaní (osobitne výkonové konania)

=) zhodnotenie v medziodborovej expertnej skupine

=) prvé výsledky publikované: *Dobrovodský, R.: K postupom súdov pri výkone rozhodnutí vo veci maloletých. In: Súkromné právo. - ISSN 1339-8652. - Roč. 1, č. 6-7 (2015), s. 33-46.*

55

**1. Eliminovanie dopadov
prezumpcie zavinenia
nerešpektovania titulu
výkonu rozhodnutia na
strane povinného rodiča**

**Posilnenie princípu
spravodlivosti konania**

56

**2. Zdanlivosť nároku
oprávneného na „drakonický“
výkon rozhodnutia o výchove
maloletých**

57

**3. Posilnenie participačného
práva dieťaťa a práv dieťaťa
(dieťa nie je objekt, ale
subjekt konania)**

58

**1. Eliminovanie dopadov
prezumpcie zavinenia
nerešpektovania titulu
výkonu rozhodnutia na
strane povinného rodiča**

**Posilnenie princípu
spravodlivosti konania**

59

- doterajšia prax => **podanie** návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia => **nespravodlivý automatizmus**

=====> automaticky bez toho, aby zistili, či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinný alebo dieťa nemôže podrobovať rozhodnutiu, **automaticky** postupovali v konaní **nástrojmi procesnej civilnej represie** (napr. výzva súdu na dobrovoľné splnenie povinnosti, pokuta, zastavenie výplaty rodičovského príspevku),

60

- **Trestnoprávny aspekt:**

- 349 Trestného zákona: Kto po tom, čo sa proti nemu bezvýsledne **použili opatrenia v civilnom procese smerujúce k výkonu rozhodnutia** súdu alebo súdom schválenej dohody o výchove maloletých detí, marí výkon takého rozhodnutia alebo dohodypotrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.
- **opatrenia v civilnom procese napr.** výzva súdu na dobrovoľné splnenie povinnosti, pokuta, zastavenie výplaty rodičovského príspevku

61

- Postačuje **Dolus eventualis** =)

- Dokonca sa nevyžaduje preukázanie priameho úmyslu alebo kvalifikovaného úmyslu ako pri iných trestných činoch

62

Motívy **§ 3 ods. 1 novej vyhlášky**

- Môže právny poriadok žiadať **nemožné?**
- Má povinný rodič **objektívnu** zodpovednosť za splnenie svojich povinností, ktoré vyplývajú zo zákona o rodine?
- Existujú **objektívne (ospravedlniteľné)** dôvody, pre ktoré sa povinný nemôže podrobovať rozhodnutiu?

63

- Po vydaní uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia je **už neskoro** (=) v rozpore s princípom **všeobecnej spravodlivosti (čl. 3 ods. 2 CMP)**
- § 378 CMP: **Postup súdu pred uskutočnením výkonu rozhodnutia:** Po vydaní uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia alebo súčasne s vydaním tohto uznesenia môže súd vykonať úkony a opatrenia smerujúce k tomu, aby došlo k dobrovoľnému splneniu povinnosti.

64

Vhodnejšie skúmať situáciu **po** podaní návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia (§ 376 ods. 1 zákona) alebo po začatí konania, ktoré sa začína bez návrhu (§ 376 ods. 2 zákona), **pred** vydaním **uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia**

65

Čo sa má skúmať? (§ 3 ods. 1)

dva stupne skúmania

1. **stupeň**: či sa povinný **podrobuje** rozhodnutiu
2. **stupeň**: či existujú **ospravedlniteľné dôvody**, pre ktoré sa povinný **nemôže** podrobovať rozhodnutiu.

66

1. **stupeň**: či sa povinný **podrobuje** rozhodnutiu

Skúmanie **procesnej podmienky § 376 ods. 1**

CMP: Ak povinný **dobrovoľne nesplní**, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, môže oprávnený **podat' návrh** na nariadenie výkonu rozhodnutia.

67

Ak sa zistí v prvom stupni, že povinný sa **nepodrobuje** rozhodnutiu

skúma sa v **druhom stupni**: či existujú **ospravedlniteľné dôvody**, pre ktoré sa povinný **nemôže** podrobovať rozhodnutiu (nepodrobuje sa).

68

Skúmanie v druhom stupni: **§ 3 ods. 2 novej vyhlášky – príkladný** výpočet kritérií zisťovania existencie ospravedlniteľných dôvodov:

- 1) **správanie sa povinného** pri plnení povinností
- 2) **správanie sa oprávneného** pri realizácii práv vyplývajúcich z rozhodnutia,
- 3) **správanie sa a názor maloletého** =)
posilnenie participačného práva dieťaťa
(dieťa nie je objekt, ale subjekt konania)

69

- 2) **správanie sa oprávneného** pri realizácii práv vyplývajúcich z rozhodnutia,
- 3) **správanie sa a názor maloletého**

ESLP: *Pedovič proti Českej republike*, rozsudok z 18. júla 2006, ods. 112): situácia, kedy rodič, s ktorým dieťa žije, v styku druhého rodiča s dieťaťom aktívne nebráni, avšak **dieťa vyslovene styk odmieta**.

Osobitne významným je tento aspekt v prípadoch, ak je odmietanie rodiča dieťaťom zapríčinené správaním tohto rodiča, teda ak sa tento rodič nechoval vo vzťahu k dieťaťu vždy vhodne a empaticky

70

=) **metódy zisťovania: všetky dostupné dôkazné prostriedky:**

použije sa **prvá časť CMP**

- **Napr. § 38 CPM - (1)** *Ak je účastníkom maloletý, ktorý je schopný vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne. (2) Názor maloletého zisťuje súd spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti. Podľa povahy veci zisťuje súd názor maloletého bez prítomnosti iných osôb.*

piaty diel prvej hlavy druhej časti CMP

71

=) **metódy zisťovania: všetky dostupné dôkazné prostriedky:**

§ 3 ods. 4 vyhlášky: Ak súd požiada v konaní o výkone rozhodnutia príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **o preverenie dôvodov nesplnenia povinnosti uloženej rozhodnutím súdu**, príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vypracuje na požiadanie súdu správu, ktorá má náležitosti uvedené v § 5 písm. a) až d) vyhlášky.

72

Vymedzenie **ospravedlniteľných dôvodov**

=) či sú dôvody pre ktoré povinný neplní rozhodnutie súdu ospravedlniteľné je na posúdení súdu; vyhláška ani dôvodová správa neuvádza príklady ani nedefinuje

=) výpočet by bol nelegitímny a nereálny (rozmanitosť životných situácií v ktorých sa ocitajú rodičia, resp. iné povinné/oprávnené osoby ako aj deti)

73

Vymedzenie **ospravedlniteľných dôvodov**

=) **nemôcť** => zvýraznenie objektívnej nemožnosti plnenia

=) **nemôcť**: hranice do ktorých možno rozumne a spravodlivo očakávať, že povinný bude plniť titul

=) **objektívna okolnosť**, ktorá spočíva mimo sféry povinného

74

- **Postup pri zistení existencie ospravedlniteľných dôvodov => nepokračovať vo výkone**
- (3) Ak súd zistí, že **existujú ospravedlniteľné dôvody** podľa odseku 1, **nepostupuje** sa podľa § 379, § 382 a § 383 zákona a neuskutoční sa výkon rozhodnutia.
- **a hľadať iné alternatívy**

75

***Procesná alternatíva 1
poradenstvo alebo mediácia
nariadené neodkladným
opatrením***

76

- a) ak možno existujúce ospravedlniteľné dôvody odstrániť a plnenie rozhodnutia **dosiahnuť účasťou na sociálnom poradenstve, psychologickom poradenstve alebo na inom odbornom poradenstve**, povinnosť podrobiť sa poradenstvu možno **nariadiť neodkladným opatrením**.
- b) Neodkladné opatrenie podľa prvej vety možno nariadiť **po predchádzajúcom posúdení** vhodnosti a predpokladaného času trvania neodkladného opatrenia osobou, u ktorej sa má poradenstvo vykonať.

77

Poradenstvo v praxi môže byť poskytnuté napr.

Úradom práce sociálnych vecí rodiny – orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (napr. poradensko-psychologické služby)

školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie v rozsahu podľa školského zákona

akreditovaným subjektom s príslušnou akreditáciou MPSVR SR a pod.

78

c) Navrhnuť **mediáciu ako odbornú metódu** na uľahčenie riešenia konfliktných situácií v rodine

79

Procesná alternatíva 2

***Ešte nenariadiť odklad
výkonu, ale pracovať s
rodinou***

80

§ 4 ods. 1 novej vyhlášky:

Ak možno účel odkladu výkonu rozhodnutia (§ 389 ods. 1 zákona) **dosiahnuť inak** a vzhľadom **k záujmu oprávneného nie je vhodné výkon rozhodnutia odložiť**, možno na účely ochrany maloletého pred ujmom nariadiť neodkladné opatrenie.

Ods. 2 Neodkladné opatrenie, z ktorého vyplýva povinnosť podrobiť sa sociálnemu poradenstvu, psychologickému poradenstvu alebo inému odbornému poradenstvu, sa nariadi po predchádzajúcom posúdení vhodnosti a predpokladaného času trvania neodkladného opatrenia osobou, u ktorej sa má poradenstvo vykonať.

81

Procesná alternatíva 3

Odklad výkonu rozhodnutia

82

- **§ 389 Odklad výkonu rozhodnutia**
- (1) Súd môže odložiť výkon rozhodnutia **aj bez návrhu**, ak je život, zdravie alebo priaznivý vývoj maloletého výkonom rozhodnutia vážne ohrozený.

83

***2. Zdanlivosť nároku
oprávneného na „drakonický“
výkon rozhodnutia o výchove
maloletých***

84

*ESLP: Pedovič proti Českej republike, rozsudok z 18. júla 2006, ods. 115): uznáva, že štátne orgány **nie sú všemocné, najmä ak sa stretávajú s rodičmi, ktorí nie sú schopní prekonať svoju nevraživosť a nedbajú na záujmy vlastného dieťaťa***

vid'. vymedzenie ospravedlniteľných dôvodov

85

***Použitie donucovacích prostriedkov** za účelom výkonu práva styku je v tejto chýlostivej oblasti nežiaduce.*

***Bude odôvodnené iba v prípade zjavne nezákonného konania rodiča, s ktorým dieťa žije** (napr. Zavřel proti Českej republike, rozsudok z 18. januára 2007, ods. 52).*

*Ide o prípady, kedy rodič, s ktorým dieťa žije, **aktívne bráni styku** druhého rodiča s dieťaťom.*

86

ESLP: článok 8 v žiadnom prípade neopravňuje rodiča, aby žiadal prijatie takých opatrení, ktoré by poškodzovali zdravie a rozvoj dieťaťa (napr. Fiala proti Českej republike, rozsudok z 18. júla 2006, ods. 96).

=) § 389 Odklad výkonu rozhodnutia

87

3. Posilnenie participatívneho práva dieťaťa a práv dieťaťa (dieťa nie je objekt, ale subjekt konania)

88

- Dieťa je účastník konania

89

- § 10 ods. 2: Ak to nevyučujú okolnosti výkonu rozhodnutia, orgány a osoby, ktoré sa zúčastňujú výkonu rozhodnutia, vo vzájomnej súčinnosti vysvetlia dieťaťu spôsobom **primeraným jeho veku a rozumovej vyspelosti dôvody a následky výkonu rozhodnutia.**

90

- **Súčinnosť školy a zamestnávateľa, u ktorého sa vykonáva praktické vyučovanie**
- =) aby pri výkone neboli ostatné deti

- **Vysvetliť dieťaťu:** Ak to nevytvorujú okolnosti výkonu rozhodnutia, orgány a osoby, ktoré sa zúčastňujú výkonu rozhodnutia vo **vzájomnej súčinnosti** **vysvetlia** dieťaťu spôsobom primeraným jeho veku a rozumovej vyspelosti dôvody a následky výkonu rozhodnutia.

91

***Iné zmeny pre zlepšenie
„logistiky“ procesu***

92

- Nový § 9: **Určenie spôsobu zabezpečenia priebehu výkonu rozhodnutia**
- Súd určí spôsob zabezpečenia priebehu výkonu rozhodnutia najmenej **24 hodín pred výkonom** rozhodnutia.
- Ak poskytuje orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately súčinnosť podľa § 13, súd a orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **určia spôsob zabezpečenia priebehu výkonu rozhodnutia spoločne.**

93

- Ak sudca poveril súdneho úradníka zabezpečením odňatia maloletého podľa § 386 ods. 2 zákona, záznam podľa § 15 ods. 1 z určenia spôsobu zabezpečenia priebehu **výkonu rozhodnutia potvrdí písomne aj sudca.** Súdny úradník podľa prvej vety preukázateľne oznámi sudcovi každú zmenu dohodnutého spôsobu zabezpečenia priebehu výkonu rozhodnutia; to sa nevzťahuje na zmeny, ktoré si vyžiadali okolnosti priebehu výkonu rozhodnutia

94

- Ak sudca poveril súdneho úradníka zabezpečením odňatia maloletého podľa § 386 ods. 2 zákona, záznam podľa § 15 ods. 1 z určenia spôsobu zabezpečenia priebehu **výkonu rozhodnutia potvrdí písomne aj sudca**. Súdny úradník podľa prvej vety preukázateľne oznámi sudcovi každú zmenu dohodnutého spôsobu zabezpečenia priebehu výkonu rozhodnutia; to sa nevzťahuje na zmeny, ktoré si vyžiadali okolnosti priebehu výkonu rozhodnutia

95

- Súd zabezpečí, aby zo záznamu **bolo zjavné najmä správanie sa povinného, správanie sa oprávneného a správanie sa a názor maloletého.**
- Zo záznamu **má byť prípadne zjavné či existujú dôvody odkladu výkonu rozhodnutia** (§ 389 ods. 1 zákona)

96